KOMMISSIONEN FOR DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABER

Bruxelles, den 23.08.2005
KOM(2005) 385 endelig

BERETNING FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET

OM DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS LÅNOPTAGELSES- OG LÅNGIVNINGSAKTIVITETER I 2004

{SEC(2005) 1053}

INDHOLD

Indledning ... 3

1. LÅNOPTAGELSE I 2004 ... 3

2. LÅNGIVNINGSAKTIVITETER I TREDJELANDE ... 4

2.1. Oversigt ... 4

2.2. Fællesskabets makrofinansielle bistand ... 4

2.3. EIB's långivning i 2004 i Central- og Østeuropa, Middelhavsområdet, Asien og Latinamerika og Den Sydafrikanske Republik ... 5

2.3.1. EIB's målsætninger og prioritering ... 5

2.3.2. Långivningsaktiviteter ... 6

2.3.3. Risikodeling ... 6

2.3.4. Samarbejde med andre institutioner ... 6

2.4. Signatarlande i Lomé- og Cotonou-konventionen - långivningsaktiviteter ... 7

3. LÅNGIVNINGENS BUDGETMÆSSIGE FØLGER ... 7

3.1. Budgetgarantier ... 7

3.2. Rentegodtgørelse ... 8

3.3. Risikovillig kapital ... 8

INDLEDNING

I Rådets afgørelser om Fællesskabets låneinstrumenter fastsættes, at Kommissionen hvert år skal informere Rådet og Europa-Parlamentet om brugen af disse instrumenter.

Med hensyn til EU's eksterne långivningsaktiviteter pålægger afgørelserne fra 1997 og 2000[1] Kommissionen hvert år at informere Rådet og Europa-Parlamentet om anvendelsen af EIB-lån, for hvilke der stilles garanti over EU-budgettet, i de central- og østeuropæiske lande, Middelhavslandene, Latinamerika og Asien samt Sydafrika. Samme forpligtelse skal også gælde for fremtidige afgørelser (se fodnote 4).

For at opfylde disse informationsforpligtelser indeholder denne beretning en beskrivelse af foranstaltningerne for hvert geografisk område. For at give et komplet billede af långivningsaktiviteterne indeholder den også en kort oversigt over Fællesskabets makrofinansielle bistand til tredjelande og over rentegodtgørelser og garantier i tilknytning til lån ydet af Fællesskabet. Derudover gives der oplysninger om Euratoms udlånsaktiviteter.

Tabellerne vedrørende denne beretning offentliggøres i et arbejdspapir fra Kommissionens tjenestegrene. Referencerne til tabeller i teksten henviser til dette arbejdspapir (bilaget).

1. LÅNOPTAGELSE I 2004

For at kunne finansiere de långivningsaktiviteter, som Rådet har vedtaget, er Kommissionen bemyndiget til at optage lån på kapitalmarkederne på vegne af det relevante Fællesskab (EKSF, EF, Euratom). Eftersom NCI-lofterne (det nye fællesskabsinstrument) er udtømt, og EKSF-traktaten udløb i 2002, blev der imidlertid ikke rejst nogen midler ved brug af disse instrumenter i 2004. Der blev i 2004 rejst midler til makrofinansiel bistand til ydelse af et lån til Bosnien-Hercegovina. Der blev optaget to lån under Euratom-långivningsinstrumentet til at finansiere lån til et kernekraftværk i Bulgarien.

På trods af de nævnte faktorer steg De Europæiske Fællesskabers og EIB's låntagning i 2004 med 18,8 % til 49,9 mia. EUR fra 42,1 mia. EUR året før (se tabel 1.1), hvilket overvejende skyldtes en stigning i EIB's låntagning.

Korrigeret for tilbagebetalinger, annulleringer og kursændringer beløb den samlede lånoptagelse sig pr. 31. december 2004 til 216,6 mia. EUR, hvilket er en stigning på 10,3 % i forhold til 2003 (se tabel 1.2).

Fordelingen af lånoptagelsen på valutaer (se tabel 1.3) viser et fald i den del af lånoptagelsen, der foretoges i euro, fra 54,9 % af de samlede emissioner i 2003 til 44,9 % i 2004, mens emissionerne i andre fællesskabsvalutaer faldt fra 19,1 % til 13,0 %. Ikke-fællesskabsvalutaerne tegnede sig for en større andel af lånoptagelsen med en stigning fra 26,0 % til 42,0 % af det samlede beløb. Emissionerne i USD steg fra 23,0 % til 41,6 % på baggrund af kraftig efterspørgsel på markedet og meget lave rentesatser samt en faldende dollarkurs over for euroen.

---

[1] Afgørelse 97/256/EF for det første globale mandat og afgørelse 2000/24/EF med ændringer for det andet mandat.

Lave rentesatser og uvished omkring den økonomiske og finansielle situation fik de europæiske institutioner til fortsat at satse på variabelt forrentede lån. Al lånoptagelse skete til variabel rente mod 99,3 % i 2003.

Den sidste lånoptagelse i henhold til NCI var helt afdraget ved udgangen af 2004.

2. LÅNGIVNINGSAKTIVITETER I TREDJELANDE[2]

2.1. Oversigt

Den finansielle støtte til tredjelande, der har indgået samarbejdsaftaler med EU, antager forskellige former alt efter, hvilket geografisk område der er tale om, og hvilke målsætninger der forfølges. Der er generelt tale om bilaterale lån (makrofinansiel bistand eller betalingsbalancestøtte), hvor EU medvirker til at genetablere den makroøkonomiske balance i et land. Kommissionen forvalter disse finansielle aktiviteter i henhold til Rådets afgørelser.

I andre tilfælde kan der bevilges lån, der har form af enten direkte finansiering af individuelle projekter eller globallån til pengeinstitutter, der har til opgave at fordele dem til mindre, lokale projekter. EIB administrerer disse lån på sædvanlige vilkår og normalt med garanti over EU's budget.

Euratom-låneinstrumentet er til disposition for finansiering af aktiviteter i medlemsstater og visse tredjelande på tidspunktet for afgørelsen (Armenien, Bulgarien, Den Tjekkiske Republik, Ungarn, Litauen, Rumænien, Rusland, Slovakiet, Slovenien og Ukraine).

De geografiske regioner, for hvilke Fællesskabet foretager långivningsaktiviteter, er angivet i bilaget (se tabel 2.1).

2.2. Fællesskabets makrofinansielle bistand

Den makrofinansielle bistand i form af lån er ved sin art exceptionel og er et led i det internationale samfunds bestræbelser på i samarbejde med Bretton Woods-institutionerne at yde betalingsbalancestøtte til visse lande, der i en overgangsperiode støder på makroøkonomiske vanskeligheder. Fællesskabets støtte er koncentreret om de geografisk nærtliggende områder, nemlig Central- og Østeuropa, det vestlige Balkan og Kaukasus. Udbetalingen af støtten er betinget af, at modtagerlandene opfylder visse målsætninger om makroøkonomisk stabilitet og strukturelle reformer. Under disse omstændigheder er antallet af transaktioner hvert år begrænset, og det er svært at foretage en gyldig sammenligning af den støtte, der bevilges fra år til år.

Tabel 2.2 i bilaget viser, hvilken gavebistand og hvilke lån der er udbetalt i henhold til dette instrument. Der findes desuden oplysninger i Kommissionens årsberetning om gennemførelsen af den makrofinansielle bistand i tredjelande[3].

---

[2] Der blev ikke ydet fællesskabslån til medlemsstaterne. Da ti nye medlemsstater tiltrådte den 1. maj 2004, betragtes de garanterede lån til disse lande ikke længere som eksterne aktioner fra og med dette tidspunkt.

[3] KOM(2005) 245 og bilag hertil SEK(2005) 747.

2.3. EIB's långivning i 2004 i Central- og Østeuropa, Middelhavsområdet, Asien og Latinamerika og Den Sydafrikanske Republik[4]

Afsnit 2.3 udgør den årlige vurdering for 2004, som skal forelægges Europa-Parlamentet og Rådet i overensstemmelse med artikel 2 i Rådets afgørelse 2000/24/EF med senere ændringer.

2.3.1. EIB's målsætninger og prioritering

Banken har igen i 2004 været aktiv i **Central- og Østeuropa**, om end antallet af lande, der er finansieringsberettigede i henhold til førtiltrædelsesaftalerne er blevet indskrænket efter udvidelsen den 1. maj 2004. Banken fortsatte efter denne dato sine aktiviteter i de resterende tiltrædende stater og kandidatlande (Bulgarien, Rumænien, Kroatien og Tyrkiet) samt med støtten til investeringer i de vestbalkanske lande i forskellige sektorer (infrastruktur, SMV'er/mikrofinansiering osv.).

I 2004 fortsatte Banken med sine aktiviteter som led i den særlige långivningsaktion for udvalgte miljøprojekter i området langs Ruslands Østersøkyst og arbejdede videre med et nyt mandat vedrørende initiativer i Rusland og for første gang Belarus, Moldova og Ukraine[5].

EIB giver højeste prioritet til forbedring, modernisering og udbygning af kommunikations- og energisektoren med særlig vægt på de transeuropæiske net på grundlag af de vej- og jernbanekorridorer, som den europæiske transportministerkonference har defineret som prioriterede projekter på mellemlang sigt.

De miljømæssige aspekter af EIB-projekterne prioriteres også højt som led i den gradvise tilpasning af de pågældende landes lovgivning til EU's. EIB støtter også SMV og andre initiativer på erhvervsområdet, særlig udenlandske direkte investeringer, enten direkte eller via globallånsinstrumentet, særlig hvor EU-partnere er involveret.

I **Middelhavsområdet** varetages Bankens långivningsmandat af lånefaciliteten for investeringer og partnerskab mellem EU og Middelhavsområdet (FEMIP), hovedsagelig inden for rammerne af Euro-Middelhavspartnerskabet, til støtte af økonomisk udvikling i de berørte lande. EIB's lån tjener til støtte for individuelle investeringsprojekter og via globallånsinstrumentet for mindre projekter og SMV, samtidig med at finanssektoren i de forskellige lande styrkes.

Ud over EIB's långivning i medfør af EuroMed II 2000-2007-mandatet har EIB efter anmodning fra Rådet videreført sit program med långivning fra egne midler uden budgetmæssig garanti i medfør af Middelhavspartnerskabsfaciliteten.

EIB's långivning fra egne midler suppleres med rentegodtgørelser (for lån i miljøsektoren) og risikokapital fra EU-budgetmidler, som forvaltes af Banken. Det er sket efter oprettelsen i 2003 af en FEMIP-støttefond for teknisk bistand, som anvender midler, der bevilges af Europa-Kommissionen i medfør af MEDA-forordningen.

---

[4] Retsgrundlag: Rådets afgørelser 97/256/EF, 98/348/EF, 98/729/EF, 99/786/EF, 2000/24/EF, ændret ved 2000/688/EF, 2000/788/EF, 2001/777/EF og 2001/778/EF.

[5] Et nyt mandat vedrørende 500 mio. EUR blev godkendt af Rådet den 22. december 2004 (2005/48/EF) og er nu under realisering.

FEMIP blev i 2004 udvidet med en særlig beløbsramme til dækning af operationer for udvidet risikodeling og en trustfond, der er kalkeret over andre internationale finansieringsinstitutioners særlige samfinansieringsfonde.

Långivningen i henhold til det særlige handlingsprogram for Tyrkiet fortsatte, og de disponible midler er nu helt opbrugt.

I **Asien og Latinamerika** finansierer EIB projekter af fælles interesse for både EU og de pågældende lande - samfinansiering med EU-investorer, teknologioverførsel og samarbejde inden for energi- og miljøbeskyttelsesområdet.

I **Sydafrika** er EIB's mål at bidrage til, at gennemførelsen af landets genopbygnings- og udviklingsprogram bliver vellykket.

I bilaget gives der et resumé over EIB's virksomhed siden 2000 (se tabel 2.3.1).

2.3.2. Långivningsaktiviteter

Fordelingen pr. land og pr. sektor findes i bilaget (se tabel 2.3.2 a-d).

2.3.3. Risikodeling

Ved Rådets afgørelse 2000/24/EF[6] med senere ændringer ydes en global fællesskabsgaranti for 65 % af de samlede beløb i de indgåede låneaftaler. I forbindelse med risikodelingsordninger sikrer fællesskabsgarantien, hvis der er tale om EIB-lån uden statslig projektgaranti, kun mod politiske risici, men hvis der er tale om lån med statslig projektgaranti, sikrer den mod alle risici. EIB tager kun fællesskabsgarantien i anvendelse, hvis den ikke modtager sine betalinger via projektgarantien for et lån.

I bilaget (tabel 2.3.3a og b) vises risikodelingen pr. 31. december 2004 for de aktuelle mandater.

2.3.4. Samarbejde med andre institutioner

I de lande, som var kandidat til medlemskab af EU indtil udvidelsen den 1. maj 2004, og på et vedvarende grundlag for de tiltrædende lande og kandidatlandene, gennemføres EIB's aktiviteter inden for rammerne af EU's program for bistand til kandidatlandene med henblik på at forberede deres optagelse i EU, navnlig ved at finansiere investeringer, der sigter mod at integrere deres infrastruktur i EU's, og ved at bistå SMV'er. Når det er muligt, samfinansieres projekter med andre institutioner. EIB's aktiviteter er således en del af en samlet aktion, der gennemføres i nært samarbejde med Kommissionen og efter behov med de internationale finansieringsinstitutioner, der opererer i de pågældende lande.

---

[6] I Rådets afgørelse 2000/24/EF, som ændret, opfordres EIB til "at tilstræbe at dække de kommercielle risici i forbindelse med 30 % af sit udlån i henhold til denne afgørelse med ikke-statslige garantier, så vidt muligt på grundlag af individuelle regionale mandater. Denne procentsats kan øges, når markedsbetingelserne gør det muligt". EIB bestræbte sig i 2004 fortsat på at opfylde målsætningen om risikodeling.

EIB arbejder nært sammen med PHARE/ISPA-programmet, som den har et udbytterigt samarbejde med, hvilket er meget værdsat af modtagerlandene. Ud over at yde assistance til PHARE i præinvesteringsfasen for at sikre, at de nødvendige undersøgelser og den nødvendige tekniske bistand tilvejebringes til støtte for EIB-projekter, samarbejder EIB også med PHARE om samfinansiering af infrastrukturprojekter.

Samfinansieringsbidragene til projekter, som finansieredes i 2004 af EIB er angivet i bilaget (tabel 2.3.4 til 2.3.6). Hertil kommer projekter, som blev samfinansieret inden for rammerne af EIB's førtiltrædelsesfacilitet, men ikke skal behandles i denne rapport.

2.4. Signatarlande i Lomé- og Cotonou-konventionen - långivningsaktiviteter

EIB's samlede långivning i AVS/OLT beløb sig til 440 mio. EUR i 2004, hvoraf 62 mio. EUR stammede fra EIB's egne midler og 378 mio. EUR fra risikovillig kapital (se tabel 2.4)[7].

3. LÅNGIVNINGENS BUDGETMÆSSIGE FØLGER

Långivningen påvirker EU's budget, når lånene ydes med EU-garanti, rentegodtgørelse eller på lignende særlige vilkår til investeringer, der er risikable for udlåneren.

3.1. Budgetgarantier

Den 22. december 2004 besluttede Rådet at stille en fællesskabsgaranti til Den Europæiske Investeringsbank mod tab i forbindelse med lån til visse typer af projekter i Rusland, Ukraine, Moldova og Belarus (2005/48/EF). Det overordnede låneloft er på 500 mio. EUR, og EIB har en ekstraordinær EF-garanti på 100 %.

Den 22. december 2004 besluttede Rådet at ændre afgørelse 2000/24/EF for at tage højde for udvidelsen af Den Europæiske Union og den europæiske naboskabspolitik (2005/47/EF).

De nye lofter pr. geografisk område er som følger (i EUR):

Sydøstlige nabolande	9 185 mio.
Middelhavslandene	6 520 mio.
Latinamerika og Asien	2 480 mio.
Den Sydafrikanske Republik	825 mio.
Tyrkiet	450 mio.

Det samlede loft for garantien er derfor 19 460 mio. EUR, og Kommissionens budget dækker op til 65 % af dette beløb (mod 70 % under det foregående mandat). I den nye afgørelse opfordres EIB til at søge andre (kommercielle) garantikilder, når det er muligt, via dens finansielle formidlere og til at sikre, at sådanne garantier dækker 30 % af det samlede udlånsloft (mod 25 % under det tidligere mandat).

---

[7] EIB Annual Report on Investment Facility ACP EU Cotonou Partnership Agreement http://www.eib.org

Dette garantiprogram udløber den 31. januar 2007 og kan automatisk forlænges i seks måneder, hvis låneloftet ikke er nået.

Kommissionens budget dækker desuden 65 % af et maksimumsbeløb på 600 mio. EUR til Tyrkiet (TERRA), for hvilket der ikke er anmodet om risikodeling.

I løbet af 2004 (det femte år af det nye mandat) undertegnede EIB låneaftaler for et samlet beløb på 2 844 mio. EUR, hvilket bragte det samlede beløb under det nye mandat op på 13 620 mio. EUR eller 70 % af loftet, hvor risikodelingen tegnede sig for 20,8 % af det samlede antal undertegnede lån.

Nærmere oplysninger om garantierne findes i Kommissionens halvårsrapport vedrørende garantier opført på det almindelige budget[8].

3.2. Rentegodtgørelse

Der er ydet rentegodtgørelser i forbindelse med en række EU-programmer, såvel i som uden for EU. Efter anmodning fra Rådet udarbejdede Kommissionen en samlet evalueringsrapport om dette spørgsmål[9]. De fleste af programmerne er afsluttet og har derfor ikke længere indflydelse på budgetudgifterne. I bilaget giver tabel 3.2 en oversigt over de igangværende programmer og størrelsen af rentegodtgørelserne for de pågældende år.

3.3. Risikovillig kapital

Ifølge aftalerne med Middelhavslandene og Lomé-konventionen yder EIB lån på favorable vilkår omfattende særlige vilkår for varigheden eller konsolidering af gælden, som bevirker, at de kan behandles som kapitalinvesteringer. Investeringerne i Middelhavslandene finansieres over det almindelige budget og i AVS-landene over EUF-budgettet. Bilaget indeholder en oversigt over disse transaktioner (se tabel 2.4).

---

[8] KOM(2005) 306 og SEK(2005) 915.

[9] KOM(2000) 524 af 6.9.2000.